

Babaanne ve İhlamur Ağacı

Bir konağın arka bahçesinde iki ihlamur ağacı yaşırdı. Birinin adı Küçük Gümüş diğeri de Büyük Gümüş'tü. Onlara Gümüş adı verilmesinin nedeni, bilimsel adlarının Gümüşü ihlamur olmasıydı. Küçük Gümüş'ün boyu 15 metre, Büyük Gümüş'ün boyu da 40 metre kadardı. Kış aylarında yapraklarını döken bu iki ağacın yaz aylarında dalları sarımsı beyaz çiçeklerle dolardı. Yaprakları da ayrı bir güzellikeydi. Kalp biçimindeki yaprakların alt yüzü gümüşümsü beyaz, yıldız biçimli tüylerle kaplıydı.

Bu iki ağaç, uzun yıllardır hem birbirleriyle hem de yaşadıkları bahçenin sahipleriyle

arkadaştılar. Evdeki çocuklar, çocukların babaları, bu iki ağacın çiçeklerinden yapılan çayları içmeye bayılırlardı. Büyük Gümüş, onlar bu bahçeye gelmeden çok önceleri orada yaşıyordu. Küçük Gümüş'üyse evin babaannesinin babası oraya dikmişti. Zaten hem çocukları hem de babalarını bu nefis çayı içmeye, babaanneleri alıştırmıştı. İhlamur ağaçlarının yüzlerce yıla varan yaşam süreleri dikkate alındığında, Gümüşlerin, bu ailenin gelecek kuşaklarıyla da arkadaşlık kuracakları ortadaydı.

Babaanne, açtığında mis gibi kokusunu çevreye yayan ihlamur ağaçlarının çiçeklerini toplayıp kurutur, sonra da çocuklarına ihlamur çayı demlerdi. İhlamur ağacının çiçeklerinden yaptığı bu nefis çayın idrar artırıcı, terletici, uyutucu, etkileri olduğunu bilirdi. Çocuklarını öksürük ve soğuk algınlığına karşı da ihlamur çayıyla korurdu. Bazen ihlamur çayının içine bir miktar portakal çiçeği eklerdi. Çayı böyle demlediğinde, mutfak mis gibi ihlamur ve portakal çiçeği kokardı. Bu nefis çayın içine bir kaşık bal karıştırdığı da olurdu. Çocuklar, bu ballı çayı da çok severek içerlerdi.

Yemekten sonraları içilen ihlamuru, genellikle içine biraz kuru nane ekleyerek demler ve bu nefis

lezzettin tadına ailedeki herkes bakardı. Babaanneleri, ıhlamuru böyle demlediğinde ağır kesici etkisini, nanenin sindirimi kolaylaştırıcı özelliğiyle birleştirdiğini biliyordu. Bu çay, akşam yemeklerinden sonra içilebilecek en iyi çaylardan biriydi. Onlar çaylarını içerken babaanneleri de bu iki ıhlamur ağacının akrabaları hakkında bildiklerini onlara anlatırdı. Çocuklar, bir zamanlar, ormanca zengin olan ülkelerde ıhlamur ağacı kabuklarından yapılmış tabakalar üzerine yazı yazıldığını, yani bunların kâğıt yerine kullanıldığını öğrendiklerinde çok şaşırmışlar; o günden sonra Gümüşlere "Bilgin" lakabını takmışlardı.

Babaanne çok güzel ud çalardı. Bazı akşamlar, ailenin tüm bireyleri bir araya toplanır, babaannenin uduyla çaldığı klasik Türk müziğini dinlerlerdi. İşte böyle bir günde, babaannelerinden udun 'burguluk' denilen parçasının da ıhlamur ağacından yapıldığını öğrendiler. ıhlamur gibi yumuşak dokulu, kolay işlenebilir ağaçlardan değişik sazlar yapıldığını da. Eski kanunların alt kısımları da ıhlamur ağacından yapılmış. O, son derece güzel yumuşak ve yuvarlak sesleri bugünkü kanunlarımızda duyamamamızın nedeniyse ıhlamur ağacı yerine, başka malzeme kullanılmasıymış. Çocuklar o günden sonra da babaannelerinin çaldığı udu dinlerken ıhlamur içmeyi hiç ihmal etmediler. ıhlamur, bu keyifli müzik dinletisinin ayrılmaz bir parçası oldu.

Bir yaz günü konağa akrabalar geldi. Hoş bir sohbetten sonra bahçeye çıkıldı. Hava günlük güneşlikti. O sırada çocuklar için salıncak kuralım dendi. Misafirlerden biri koşarak arabasına gidip

ucunda halka olan
kocaman bir vida
ve ip getirdi.
Sonra da
bu

vidaları önce Büyük Gümüş'ün kalın gövdesine batırıp çevire çevire iyice içeri soktu. Büyük Gümüş'ün gövdesi çok kötü yaralandı. Aynı işlem Küçük Gümüş'e de uygulandı. Onun da gövdesinde vidanın neden olduğu kocaman bir delik açıldı. Sonra halkalara ip bağlandı; iplere kilim dolanarak salıncak kuruldu. Her sallanışta Gümüşlerin içine giren vida da sallanıyor, açılan yara genişliyordu.

Babaanne mutfakta konuklarına ıhlamur çayı demlemekle meşguldü. Çaylarla birlikte bahçeye geldiğinde, ıhlamur ağaçlarının ona kurtar bizi dediğini sanki duydu. Hemen çayları bir kenara bıraktı ve çocukları kurulan salıncaktan indirdi. Sonra da vidaları Gümüşlerden çıkardı. Gövdelerine açılan yarayı tedavi etmek için yerden biraz toprak aldı, bunu suyla karıştırdı, bu çamuru vidanın açtığı yaralara sürdü. Sonra konuklarına dönerek, "Bu ağaçlar da bizler gibi canlı. Onlara zarar verecek şeyler yapmak hiç doğru bir davranış değil" dedi. Hatalarını anlayan konuklar Büyük ve Küçük Gümüşlere özür dileyen gözlerle baktılar. O sırada hafif bir rüzgâr çevreye mis gibi ıhlamur çiçeği kokusunu yaydı. Bu koku dilenen özürün bir kabulüydü sanki.

Gülgün Akbaba

Resimleyen Yiğit Özgür

